

ПРЕДЛОГ

На основу члана 41а став 2. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21) и члана 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12-УС, 72/12, 7/14-УС, 44/14 и 30/18-др. закон),

Влада доноси

УРЕДБУ О ПРОГЛАШЕЊУ ПАРКА ПРИРОДЕ „МАЛИ БОСУТ ”

Члан 1.

Мали Босут налази се у Републици Србији, Аутономна Покрајина Војводина, и то у западном делу Срема, обухвата водоток Босут, узводно од државног пута I А реда број 3., у непосредној близине државне границе са Републиком Хрватском, ставља се под заштиту и проглашава заштићеним подручјем под именом „Мали Босут”, као природно добро међународног, националног, односно изузетног значаја и сврстава се у I категорију заштите, као Парк природе „Мали Босут” (у даљем тексту: Парк природе „Мали Босут”).

Члан 2.

Парк природе „Мали Босут”, ставља се под заштиту како би се очувао изворни ток реке Босут у целини, за разлику од већине других река и водотока на територији Аутономне Покрајине Војводине, на којима су спроведени захвати на уређењу тока.

Водоток Босут са својим обалним појасом представља еколошки коридор од међународног значаја (Уредба о еколошкој мрежи, Прилог 2, „Службени гласник РС”, број 102/10). Функционалност еколошког коридора водотока Босут обезбеђује опстанак многих локалних популација биљних и животињских врста. Еколошки коридор такође повезује Кабларовац и Драгановце са шумским комплексима Хрватске (Спачванске шуме) и са Босутским шумама према југу. Каналисани ток Растовачке баре такође служи као еколошки коридор у правцу шума Кладовац и Растовац на северу, док ушће канала истовремено представља и значајно влажно станиште акватичних и семиакватичних врста.

Писутна водена, мочварна, приобална и шумска станишта представљају станиште за 131 таксон виших биљака, 26 врста сисара, 27 врста бескичмењака, 11 врста водоземаца, 9 врста гмизаваца, 118 врста птица, 62 врста планктона и 16 врста риба.

Током валоризације подручја забележено је: 2 строго заштићене врсте виших биљака, 4 строго заштићене врсте бескичмењака, 1 строго заштићена врста рибе, 8 строго заштићених врста водоземаца, 5 строго заштићених врста гмизаваца и 92 строго заштићене врсте птица.

На подручју предложеном за заштиту дефинисано је 8 станишних типова приоритетних за заштиту на националном нивоу. Од тога је 7 наведено у оквиру приоритетних NATURA 2000 међународно значајних станишних типова, односно у селектованим EMERALD стаништима, што указује на значај овог подручја у очувању диверзитета шумске, семиакватичне и акватичне флоре у Србији.

Уз границе заштићеног подручја се налази археолошко налазиште Градина на Босуту (откривено 1880. године), који представља вишеслојни праисторијски археолошки

локалитет и пружа доказ о постојању људских насеља и људских активности на овом подручју од краја неолита па до доласка Римљана у ове крајеве.

Члан 3.

Парк природе „Мали Босут”, налази се на територији општине Шид, унутар катастарских општина Адашевци, Вашица и Батровци.

Површина Парк природе „Мали Босут” износи 282,34 ha, од чега је највећим делом обухваћено земљиште у својини Републике Србије (99,27 %), док је 0,53% у јавној својини (280,29 ha), а 0,2% (0,56 ha) се налази у приватној својини.

Опис границе и графички приказ Парк природе „Мали Босут” дати су у Прилогу - Опис границе и графички приказ Парк природе „Мали Босут”, који је одштампан уз ову уредбу и чини њен саставни део.

Члан 4.

На подручју Парк природе „Мали Босут”, утврђују се режими заштите II и III степена, и то режим заштите II степена износи 109,09 ha (38,64 %), а режим заштите III степена 173,25 ha (61.36 %).

Члан 5.

На подручју Парка природе „Мали Босут”, на површинама на којима је утврђен режим заштите III степена, спроводи се проактивна заштита, где се могу вршити управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, развој села и унапређење сеоских домаћинстава, уређење објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства, очување традиционалних делатности локалног становништва, селективно и ограничено коришћење природних ресурса и простора.

Осим забране радова и активности, које су као такве утврђене чланом 35. Закона о заштити природе, на површинама на којима је утврђен режим заштите III степена, забрањује се и:

- 1) радови и активности који могу имати неповољан утицај на геоморфолошке, хидролошке и педолошке карактеристике, живи свет, животну средину, еколошки интегритет и естетска обележја предела;
- 2) радови и активности које мењају водни режим и физичко-хемијске карактеристике станишта, уколико те промене за резултат имају трајне негативне последице на природне вредности заштићеног подручја;
- 3) активности чијим се спровођењем угрожавају јединке строго заштићених и заштићених дивљих врста (узнемиравање, непланско сакупљање и уништавање), њихова станишта, станишни типови приоритетни за заштиту и интегритет подручја;
- 4) уношење инвазивних биљних и животињских врста;
- 5) непланска сеча и оштећивање шумског дрвећа, замена састојина и групација аутохтоних врста дрвећа алохтоним;
- 6) паљење вегетације;
- 7) експлоатација минералних сировина и обављање осталих радова и активности које нису у складу са принципима одрживог коришћења природних ресурса;
- 8) ширење викенд зона на простор заштићеног подручја;
- 9) привремено и трајно одлагање свих врста отпадних материја;

- 10) привремено и трајно одлагање пестицида и других опасних материја;
- 11) остали радови и активности којима се врши загађивање ваздуха, земљишта, седимента, подземне и површинске воде;
- 12) упуштање вода код којих није примењен комплетан третман (примарна, секундарна и терцијална фаза пречишћавања) након изградње система за пречишћавање отпадних вода;
- 13) ограђивање простора непосредно уз водоток;
- 14) изградња инфраструктурних, туристичких као и других објеката, којима се угрожава функција природног добра;
- 15) одлагање и складиштење инертног материјала (песак, шљунак, земља и др.), изградња и коришћење рибњака на начин који није у складу са принципима одрживог коришћења природних ресурса;
- 16) превођење шумског земљишта у земљиште за друге намене.

Радови и активности ограничавају се на:

- 1) формирање новог грађевинског земљишта, осим на потребе управљања, као и на површине неопходне за изградњу објеката предвиђених до покретања поступка заштите важећом просторно-планском документацијом;
- 2) асфалтирање постојећих некатегорисаних путева и изградња свих нових преко природног добра, на плански предвиђене саобраћајнице до покретања поступка заштите;
- 3) примена техничких решења заштите обале, која укључују примену еколошки повољних решења (у складу са предеоним карактеристикама);
- 4) обављање геолошких и других истражних радова, на неопходне за заштиту и унапређење природних и културних вредности;
- 5) кошење, испаша и сеча трске, уклањање водене, мочварне, као и приобалне вегетације на планске активности (просторно, временски и технички) одржавања станишта уз примену заштитних мера за флору и фауну;
- 6) промена морфологије терена (раскопавање и насипање обала и сл.) на активности за потребе ревитализације станишта, побољшању хидролошких и еколошких услова станишта;
- 7) кретање транспортних возила и пољопривредне механизације на кретање по постојећим атарским и/или шумским путевима;
- 8) туристичке активности, на просторно и временски ограничене видове одрживог туризма;
- 9) уређење простора за туризам, рекреацију и едукацију на планске активности усклађене са циљевима очувања природних и пејзажних вредности;
- 10) уношење и гајење алохтоних врста, на врсте које нису инвазивне у Панонском региону;
- 11) пошумљавање и подизање високог зеленила на ограничену планску обнову постојећих шумских засада са састојинама аутохтоних врста и заштитних зелених појасева;
- 12) ложење ватре на за ту сврху предвиђеним локацијама и наменама;
- 13) изградња објеката на потребе одрживог коришћења и управљања заштићеним подручјем, као и на реконструкцију објеката салаша у постојећим габаритима под посебним условима.

Члан 6.

На подручју Парка природе „Мали Босут”, на површинама на којима је утврђен режим заштите II степена спроводи се активна заштита ради очувања и унапређења природних вредности, посебно кроз мере управљања популацијама дивљих биљака и животиња, одржање и побољшање услова у природним стаништима и традиционално коришћење природних ресурса.

Осим забране радова и активности, које су као такве утврђене чланом 35. Закона о заштити природе и чланом 5. ове уредбе, у режиму заштите II степена забрањује се и:

- 1) успостављање нових шумских култура врста дрвећа које нису аутохтоне за подручје Панонске низије;
- 2) организовање масовних јавних скупова и манифестација;
- 3) бетонирање и/или поплочавање, као и друге промене морфологије обале и обалног појаса;
- 4) промена намена површина под природном и полуприродном вегетацијом (ливаде, тршћаци итд.);
- 5) промена морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност еколошког коридора.

Радови и активности ограничавају се на:

- 1) изградњу и/или постављање нових привезишта, молова, стационараних плутајућих објеката, бетонираних силаза на водоток Босут, као и других објеката на води, на реконструкцију оних који су заведени у документацији управљача као затечено стање, као и на оне за потребе управљања, као и на плански постављене у оквиру постојећег грађевинског подручја у циљу организовања одрживих видова коришћења простора;
- 2) уређење обале на планске активности на ревитализацији, за потребе управљања, као и на подручје уређења риболовних места одређених планским документима;
- 3) постављање мобилијара на плански утврђено постављање за потребе управљања, рекреације, едукације и истраживања природних вредности подручја;
- 4) риболов на спортски и рекреативни риболов;
- 5) употреба ванбродских мотора на моторе на електро погон, осим за потребе чуварске службе и управљања.

Члан 7.

Парка природе „Мали Босут”, поверава се на управљање Покрету за заштиту и неговање реке Босут (у даљем тексту: Управљач).

У обављању законом утврђених послова управљања заштићеним подручјем, Управљач је овлашћен и дужан нарочито да: организује чуварску службу; обележи заштићено подручје и подручје заштитне зоне; донесе план управљања, годишњи програм управљања и акт о унутрашњем реду и чуварској служби; води евиденције о природним вредностима и људским активностима; обавештава кориснике заштићеног подручја и заштитне зоне о могућностима за обављање радова и активности; учествује у поступку утврђивања накнаде за ускраћивање или ограничавање права коришћења; издаје сагласности и одобрења; прати стање и води евиденције о природним вредностима, непокретностима и људским активностима; утврђује и наплаћује накнаде за коришћење заштићеног подручја.

Члан 8.

Очување, унапређење, одрживо коришћење и приказивање природних и других вредности Парка природе „Мали Босут”, спроводи се према плану управљања који доноси Управљач на период од десет година (у даљем тексту: План управљања), са садржином и на начин прописан законом којим се уређује заштита природе.

План управљања садржи циљеве и приоритетне задатке очувања повољног стања заштитне зоне, као и превентивне мере заштите од пожара у складу са законом којим се уређује заштита од пожара и прописима донетим на основу тог закона.

План управљања Управљач доноси и доставља министарству надлежном за послове заштите природе (у даљем тексту: Министарство) најкасније у року од десет месеци од дана ступања на снагу ове уредбе.

У поступку давања сагласности на План управљања, министарство прибавља мишљења министарстава надлежних за послове науке, просвете, туризма, просторног планирања, водопривреде, рударства, пољопривреде, шумарства и финансија.

Управљач је дужан да једном у три године анализира спровођење Плана управљања и остварене резултате и по потреби изврши његову ревизију.

До доношења Плана управљања, Управљач врши послове на основу годишњег програма управљања који је дужан да донесе и достави Министарству на сагласност у року од 60 дана од дана ступања на снагу ове уредбе.

Годишњи програм управљања из става 6. овог члана садржи нарочито: сажет приказ природних и других вредности заштићеног подручја, циљева заштите и одрживог коришћења, могућности и ограничења за њихово остваривање; детаљан приказ годишњих задатака на чувању, одржавању, унапређењу, приказивању и одрживом коришћењу заштићеног подручја за потребе науке, образовања, рекреације и туризма и укупног социоекономског развоја; приказ конкретних послова на изради и доношењу управљачких докумената, првенствено Плана управљања, акта о унутрашњем реду и чуварској служби и акта о накнади за коришћење заштићеног подручја; приказ задатака на обележавању заштићеног подручја, заснивању информационог система и противпожарној заштити; приказ субјеката и организационих и материјалних услова за извршења програма, висине и извора потребних финансијских средстава.

Члан 9.

Управљач је дужан да обезбеди спровођење режима заштите, односно унутрашњи ред и чување заштићеног подручја у складу са правилником о унутрашњем реду и чуварској служби који доноси уз сагласност Министарства у року од шест месеци од дана ступања на снагу ове уредбе.

У оквиру садржине прописане Законом о заштити природе, правилником се ближе утврђују забрањени радови и активности, као и правила и услови обављања радова и активности који су допуштени на подручју Парка природе „Мали Босут”, Правилник се објављује у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Члан 10.

Управљач је дужан да на прописан начин обележи Парка природе „Мали Босут”, његове спољне границе најкасније у року од годину дана од дана ступања на снагу ове уредбе.

Управљач је дужан да у сарадњи са Републичким геодетским заводом и Заводом за заштиту природе Србије, извршити идентификацију граница Парка природе „Мали Босут”, на терену, дигиталној ортофото карти и катастарском плану, у року од 12 месеци од дана ступања на снагу ове уредбе.

Члан 11.

Управљач ће у року од две године од дана ступања на снагу ове уредбе израдити софтверско решење о природним и створеним вредностима, непокретностима, активностима и другим подацима од значаја за управљање Парка природе „Мали Босут”.

Члан 12.

Висину накнаде за коришћење Парка природе „Мали Босут”, својим актом утврђује управљач, у складу са законом који дефинише накнаде за коришћење јавних добара.

Члан 13.

Средства за спровођење Плана управљања Парка природе „Мали Босут”, обезбеђују се из буџета Републике Србије, од накнаде за коришћење заштићеног подручја, прихода остварених обављањем делатности Управљача и из других извора у складу са законом.

Члан 14.

Управљач може прогласити рибарско подручје у оквиру граница Парка природе „Мали Босут”, на основу претходно прибављене сагласности министра надлежног за послове животне средине, у складу са законом којим се уређује заштита и одрживо коришћење рибљег фонда.

Члан 15.

Управљач је дужан да формира Савет корисника у циљу међусобне сарадње и обезбеђивања интереса локалног становништва и других корисника заштићеног подручја, у року од шест месеци од дана ступања на снагу ове уредбе.

Члан 16.

Забране и ограничења прописане овом уредбом, не односе се на војне објекте, комплексе, инсталације и приступне путеве, који су изграђени или се планирају градити за потребе Војске Србије, као и активности које Војска Србије изводи или ће изводити за потребе одбране Републике Србије.

Члан 17.

Планска документа, планови, програми и основе из области рударства, енергетике, саобраћаја, шумарства, ловства, управљања рибљим фондом, водопривреде, пољопривреде и туризма и других делатности од утицаја на природу, а који се односе на коришћење природних ресурса и простора у заштићеном подручју Парка природе „Мали Босут”, усагласиће се са Просторним планом Републике Србије, овом уредбом и Планом управљања из члана 10. ове уредбе.

Планови, програми и основе из става 1. овог члана, доносе се уз предходну сагласност министра надлежног за послове заштите животне средине.

Члан 18.

Ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

5 Број:
У Београду, 2023. године

В Л А Д А
ПРЕДСЕДНИК

Образложење

Правни основ

Правни основ за доношење ове уредбе садржан је у одредби члана 41а став 2. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12-УС, 72/12, 7/14-УС, 44/14, 30/18-др. закон и 71/21) којом је прописано да се заштићено подручје I категорије проглашава актом Владе Републике Србије.

Према члана 17. став 1. и члану 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 – УС, 44/14 и 30/18 – др. закон), Влада уредбом подробније разрађује однос уређен законом, у складу са сврхом и циљем закона.

Одредбом члана 6. став 1. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, број 128/20 и 116/22), прописано је да Министарство заштите животне средине, између осталог, обавља послове државне управе који се односе на заштиту природе.

Разлози за доношење уредбе

Проглашењем заштите Специјалног резервата природе Парк природе „Мали Босут” обезбеђује се: очување изворног тока реке Босут у целини, за разлику од већине других река и водотока на територији Аутономне Покрајине Војводине, на којима су спроведени захвати на уређењу тока.

Водоток Босут са својим обалним појасом представља еколошки коридор од међународног значаја (Уредба о еколошкој мрежи, Прилог 2, „Службени гласник РС”, број 102/10). Функционалност еколошког коридора водотока Босут обезбеђује опстанак многих локалних популација биљних и животињских врста. Еколошки коридор такође повезује Кабларовац и Драгановце са шумским комплексима Хрватске (Спачванске шуме) и са Босутским шумама према југу. Каналисани ток Растовачке баре такође служи као еколошки коридор у правцу шума Кладовац и Растовац на северу, док ушће канала истовремено представља и значајно влажно станиште акватичних и семиакватичних врста.

Писутна водена, мочварна, приобална и шумска станишта представљају станиште за 131 таксон виших биљака, 26 врста сисара, 27 врста бескичмењака, 11 врста водоземаца, 9 врста гмизаваца, 118 врста птица, 62 врста планктона и 16 врста риба.

Током валоризације подручја забележено је: 2 строго заштићене врсте виших биљака, 4 строго заштићене врсте бескичмењака, 1 строго заштићена врста рибе, 8 строго заштићених врста водоземаца, 5 строго заштићених врста гмизаваца и 92 строго заштићене врсте птица.

На подручју предложеном за заштиту дефинисано је 8 станишних типова приоритетних за заштиту на националном нивоу. Од тога је 7 наведено у оквиру приоритетних NATURA 2000 међународно значајних станишних типова, односно у селектованим EMERALD стаништима, што указује на значај овог подручја у очувању диверзитета шумске, семиакватичне и акватичне флоре у Србији.

Уз границе заштићеног подручја се налази археолошко налазиште Градина на Босуту (откривено 1880. године), који представља вишеслојни праисторијски археолошки локалитет и пружа доказ о постојању људских насеља и људских активности на овом подручју од краја неолита па до доласка Римљана у ове крајеве.

С обзиром на то да је спроведен поступак јавног увида и јавне расправе, као и да су заштићена подручја добра од општег интереса, сматрамо сврсисходним да се

покрене процедура доношења ове уредбе, која у складу са Пословником Владе, започиње достављањем текста Предлога уредбе на мишљење надлежним министарствима.

Објашњење решења предложених уредбом

У члану 1. утврђују се генерални положај и одлике, категорија, врста и назив заштићеног подручја.

У члану 2. утврђују се основне вредности подручја и циљеви заштите.

У члану 3. утврђују се положај и површина подручја у односу на територијално-административну поделу.

У члану 4. утврђују се површине и локалитети са режимима заштите II и III степена.

У чл. 5. и 6. утврђују се радови и активности који су забрањени и ограничени, односно дозвољени на површинама на којима је прописан режим заштите II и III степена.

У члану 7. одређује се управљач заштићеног подручја и утврђују његова основна овлашћења и обавезе. За управљача се предлаже Покрету за заштиту и неговање реке Босут. Министарство је утврдило да предложени управљач у потпуности испуњава прописане услове за управљача заштићеног подручја, располаже респективним искуствима на пословима очувања и презентације природних вредности и стално је присутно на заштићеном подручју и његовој околини.

У члану 8. утврђена је обавеза управљача да у року од 10 месеци донесе План управљања за период од 10 година, наведена су министарства од којих се прибавља мишљење у поступку давања сагласности и одређен оквирни садржај годишњег програма на основу кога управљач обавља послове у времену до доношења плана управљања.

У члану 9. утврђен је рок од шест месеци за доношење Правилника о унутрашњем реду и чуварској служби.

У члану 10. утврђен је рок од годину дана за обележавање заштићеног подручја.

У члану 11. утврђује се обавеза управљача да у року од две године израдити софтвереско решење о природним и створеним вредностима, непокретностима, активностима и другим подацима од значаја за управљање и непокретностима као кључном алату за планирање и праћење послова управљања и промена на заштићеном подручју.

У члану 12. даје се могућност за проглашење рибарског подручја у оквиру граница Парк природе „Мали Босут”, на основу претходно прибављене сагласности министра, у складу са законом којим се уређује заштита и одрживо коришћење рибљег фонда.

У члану 13. утврђује се обавеза управљача да у складу са законом који дефинише накнаде за коришћење јавних добара донесе одговарајући акт.

У члану 14. утврђује се обавеза формирања Савета корисника у циљу међусобне сарадње и обезбеђивања интереса локалног становништва и других корисника заштићеног подручја.

У члану 15. забране и ограничења прописане овом уредбом, не односе се на војне објекте, комплексе, инсталације и приступне путеве, који су изграђени или се планирају градити за потребе Војске Србије, као и активности које Војска Србије изводи или ће изводити за потребе одбране Републике Србије.

У члану 16. наводе се основни извори средстава за финансирање заштићеног подручја односно плана управљања, сходно члану 69. Закона о заштити природе.

У члану 17. усаглашавања планова, програма и основа са уредбом и планом управљања.

У члану 18. прописано је да ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Анализа ефеката уредбе

Доношењем уредбе остварује се низ позитивних ефеката у домену циљева утврђених Просторним планом Републике Србије, стратешким документима у области заштите природе, животне средине и одрживог развоја и међународним уговорима и програмима, а пре свега повећање површине заштићених подручја и заштита биодиверзитета и геодиверзитета, посебно еколошки значајних подручја.

Концепт заштите исказан је кроз режиме заштите II и III степена, на којима се спроводи заштита ради очувања и унапређења природних вредности, посебно кроз мере управљања популацијама дивљих биљака и животиња, одржање и побољшање услова у природним стаништима и традиционално коришћење природних ресурса.

Финансијска средства потребна за спровођење уредбе

Средства потребна за спровођење ове уредбе у 2024. години обезбеђена су Законом о буџету Републике Србије за 2024. годину („Службени гласник РС“, бр. 92/23), у износу од 1.000.000,00 динара на Разделу 25 - Министарства заштите животне средине, Глава 25.0 – Министарство заштите животне средине, Програм 0405 – Заштита природе и климатске промене, Функција 560 – Заштита животне средине неklasификована на другом месту, Програмска активност 0002 – Подстицаји за програме управљања заштићеним природним добрима од националног интереса, Економска класификација 451 – Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама.

Средства за 2025. и 2026. годину биће обезбеђена у оквиру лимита на разделу Министарства надлежног за послове заштите животне средине.

Разлози због којих је неопходно да Влада донесе акт у складу са чланом 17. став 1. Закона о влади

С обзиром да се ради о акту који је од непосредног значаја за успешно обављање послова на заштити природе и спречавању активности које неповољно утичу на биодиверзитет Републике Србије, сматрамо да су испуњени услови за разматрање и одлучивање о предметном акту, а у складу са чланом 17. став 1. Закона о Влади, у коме стоји да Влада којој је престао мандат може вршити само текуће послове и не може предложити Народној скупштини законе и друге опште акте нити доносити прописе, изузев ако је њихово доношење везано за законски рок или то налажу потребе државе, интереси одбране или природна, привредна или техничка несрећа.